EURÓPSKA
KOMISIA

V Bruseli 20. 5. 2020
COM(2020) 533 final

SPRÁVA KOMISIE

Rakúsko

Správa vypracovaná v súlade s článkom 126 ods. 3 Zmluvy o fungovaní Európskej únie

SPRÁVA KOMISIE

Rakúsko

Správa vypracovaná v súlade s článkom 126 ods. 3 Zmluvy o fungovaní Európskej únie

1. ÚVOD

Komisia 20. marca 2020 prijala oznámenie o aktivácii všeobecnej únikovej doložky Paktu stability a rastu. Doložka v zmysle článku 5 ods. 1, článku 6 ods. 3, článku 9 ods. 1 a článku 10 ods. 3 nariadenia (ES) č. 1466/97, ako aj článku 3 ods. 5 a článku 5 ods. 2 nariadenia (ES) č. 1467/97 uľahčuje koordináciu rozpočtových politík v časoch prudkého hospodárskeho poklesu. Komisia vo svojom oznámení adresovanom Rade vyjadrila názor, že vzhľadom na očakávaný prudký hospodársky pokles v dôsledku pandémie COVID-19 súčasné podmienky umožňujú aktiváciu doložky. Ministri financií členských štátov 23. marca 2020 vyjadrili súhlas s názorom Komisie. Aktivácia všeobecnej únikovej doložky umožňuje dočasný odklon od postupu úprav smerom k strednodobému rozpočtovému cieľu za predpokladu, že to neohrozí fiškálnu udržateľnosť v strednodobom horizonte. Pokiaľ ide o nápravnú časť paktu, Rada môže na základe odporúčania Komisie takisto rozhodnúť, že prijme revidovanú fiškálnu trajektóriu. Všeobecnou únikovou doložkou sa nepozastavujú postupy Paktu stability a rastu. Členským štátom to umožňuje odchýliť sa od rozpočtových požiadaviek, ktoré by sa za bežných okolností uplatňovali, zatiaľ čo Komisii a Rade to umožňuje uskutočniť potrebné opatrenia koordinácie politík v rámci paktu.

Z údajov, ktoré rakúske orgány oznámili 31. marca 2020 a ktoré následne overil Eurostat[1], vyplýva, že saldo verejných financií v Rakúsku dosiahlo v roku 2019 výšku 0,7 % HDP, zatiaľ čo hrubý dlh verejnej správy sa nachádzal na úrovni 70,4 % HDP. Na základe programu stability plánuje Rakúsko na rok 2020 deficit na úrovni 8,0 % HDP, zatiaľ čo dlh sa plánuje na úrovni 81,4 % HDP[2].

Deficit plánovaný na rok 2020 predstavuje *prima facie* dôkaz o existencii nadmerného deficitu podľa Paktu stability a rastu.

Na základe týchto skutočností Komisia vypracovala túto správu, v ktorej sa analyzuje, či Rakúsko spĺňa kritériá deficitu a dlhu stanovené v zmluve. Zohľadňujú sa v nej všetky závažné faktory a náležite sa prihliada na rozsiahly hospodársky šok, ktorý súvisí s pandémiou ochorenia COVID-19.

---

1 https://ec.europa.eu/eurostat/documents/2995521/10294648/2-22042020-AP-EN.pdf/6c8f0ef4-6221-1094-fef7-a07764b0369f

2 Rakúske orgány 30. apríla predložili Komisii technickú aktualizáciu programu stability na roky 2019 až 2021. Uvedenou aktualizáciou rakúske orgány reagujú na žiadosť Komisie vyjadrenú v stanovisku Komisie k aktualizovanému návrhu rozpočtového plánu na rok 2020.

Tabuľka 1. Deficit a dlh verejných financií (% HDP)

		2016	2017	2018	2019	2020 Komisia	2021 Komisia
Kritérium deficitu	Saldo verejných financií	–1,5	–0,8	0,2	0,7	–6,1	–1,9
Dlhové kritérium	Hrubý dlh verejnej správy	82,9	78,3	74,0	70,4	78,8	75,8

Zdroj: Eurostat, prognóza Komisie z jari 2020

2. KRITÉRIUM DEFICITU

Na základe technickej aktualizácie programu stability sa plánuje, že deficit verejných financií Rakúska v roku 2020 dosiahne 8,0 % HDP, čo je výrazne nad referenčnou hodnotou 3 % HDP stanovenou v zmluve.

Plánované prekročenie referenčnej hodnoty stanovenej v zmluve je v roku 2020 výnimočné, keďže je dôsledkom prudkého hospodárskeho poklesu. Vzhľadom na vplyv pandémie COVID-19 sa v prognóze Komisie z jari 2020 predpokladá, že v roku 2020 dôjde k poklesu reálneho HDP o 5,5 %.

Na základe prognózy Komisie z jari 2020, v ktorej sa predpokladá, že deficit verejnej správy sa v roku 2021 zníži pod úroveň 3 % HDP, by tak plánované prekročenie referenčnej hodnoty stanovenej v zmluve malo byť len dočasné. Tieto prognózy sú však spojené s mimoriadne vysokým stupňom neistoty.

Stručne povedané, plánovaný deficit je v roku 2020 výrazne nad referenčnou hodnotou 3 % HDP stanovenou v zmluve. Plánované prekročenie referenčnej hodnoty sa podľa zmluvy a Paktu stability a rastu považuje za výnimočné, pričom charakter prekročenia sa v súčasnosti považuje za dočasný. Z analýzy teda vyplýva, že kritérium deficitu podľa zmluvy a nariadenia (ES) č. 1467/97 *prima facie* nie je splnené.

3. DLHOVÉ KRITÉRIUM

Pomer dlhu verejnej správy k HDP klesol zo 74,0 % v roku 2018 na 70,4 % v roku 2019. Uvedený pokles je spôsobený najmä zlepšením primárneho salda a podporený zosúladením dlhu a deficitu v dôsledku odpredaja aktív so zníženou hodnotou od tzv. zlých bánk zahrnutých do vládnych účtov.

Z oznámených údajov vyplýva, že Rakúsko dodržalo v roku 2019 referenčnú hodnotu pre znižovanie dlhu, keďže rozdiel oproti referenčnej hodnote je –6,1 % HDP.

Z analýzy teda vyplýva, že na základe výsledných údajov za rok 2019 je dlhové kritérium splnené.

4. ZÁVAŽNÉ FAKTORY

V článku 126 ods. 3 zmluvy sa stanovuje, že ak členský štát nesplní požiadavky vyplývajúce z jedného alebo z oboch uvedených kritérií, Komisia pripraví správu. V uvedenej správe sa tiež musí „prihliadnuť na to, či štátny deficit prekračuje štátne výdavky na investície a musia

sa zohľadniť všetky ostatné závažné faktory vrátane stavu hospodárskeho a rozpočtového výhľadu členského štátu na stredne dlhé obdobie“.

Uvedené faktory sú ďalej objasnené v článku 2 ods. 3 nariadenia (ES) č. 1467/97, v ktorom sa takisto stanovuje, že treba náležite zohľadniť „všetky ostatné faktory, ktoré sú podľa názoru dotknutého členského štátu závažné z hľadiska komplexného posúdenia súladu s kritériami deficitu a dlhu a ktoré členský štát predložil Rade a Komisii“.

Ako sa uvádza v článku 2 ods. 4 nariadenia (ES) č. 1467/97, pokiaľ ide o súlad s kritériom deficitu v roku 2020, keďže pomer verejného dlhu k HDP prekročil referenčnú hodnotu 60 % a nie je dodržaná dvojitá podmienka – t. j., že deficit sa pohybuje okolo referenčnej hodnoty a že jeho prekročenie referenčnej hodnoty je dočasné, – tieto závažné faktory nie je možné zohľadniť v krokoch vedúcich k rozhodnutiu o existencii nadmerného deficitu na základe kritéria deficitu pre Rakúsko.

V súčasnej situácii je kľúčovým dodatočným faktorom zohľadnenie týkajúce sa hospodárskeho vplyvu pandémie COVID-19 v roku 2020, ktorá výrazne ovplyvňuje rozpočtovú situáciu a vedie k veľmi neistému výhľadu. Pandémia viedla aj k aktivácii všeobecnej únikovej doložky.

4.1. Pandémia COVID-19

Pandémia COVID-19 spôsobila rozsiahly hospodársky otras, ktorý má výrazný negatívny vplyv na celú Európsku úniu. Dôsledky na rast HDP budú závisieť od trvania pandémie a opatrení prijatých vnútroštátnymi orgánmi i orgánmi na európskej a celosvetovej úrovni s cieľom spomaliť jej šírenie, chrániť výrobné kapacity a podporiť celkový dopyt. Členské štáty už prijali alebo prijímajú rozpočtové opatrenia s cieľom zvýšiť kapacitu svojich systémov zdravotnej starostlivosti a poskytnúť pomoc tým osobám a odvetviam, ktoré boli najviac postihnuté. Takisto sa prijali významné opatrenia na podporu likvidity a iné záruky. Na základe podrobnejších informácií majú príslušné štatistické orgány preskúmať, či uvedené opatrenia majú okamžitý vplyv na saldo verejných financií alebo nie. Uvedené opatrenia budú spolu s poklesom hospodárskej činnosti viesť k podstatnému zvýšeniu deficitu verejných financií a dlhových pozícií.

4.2. Strednodobá hospodárska pozícia

Pandémia COVID-19 výrazne ovplyvňuje vyhliadky Rakúska v oblasti rastu. Vývoj v Rakúsku, ktoré je malým otvoreným hospodárstvom, je úzko spätý s vývojom v krajinách, ktoré sú jeho hlavnými obchodnými partnermi. Opatrenia na zamedzenie šírenia vírusu a súvisiace narušenia dodávateľského reťazca preto zasiahli stranu dopytu aj ponuky v hospodárstve, čo viedlo k rozsiahlemu poklesu. V dôsledku medzinárodných cestovných obmedzení boli obzvlášť ťažko zasiahnuté odvetvia v oblasti cestovného ruchu. Vzhľadom na pomerne rýchly pokles nových prípadov nákazy však Rakúsko bolo jedným z prvých členských štátov, ktoré od polovice apríla oznámili postupné uvoľňovanie opatrení na obmedzenie pohybu. Očakáva sa preto, že pokles v prvej polovici roka bude o niečo menej závažný ako v ostatných členských štátoch eurozóny. V prognóze Komisie z jari 2020 sa predpokladá, že reálny HDP klesne v bežnom roku o 5,5 %, čo je rozsiahly pokles, ktorý ovplyvní najmä domáci dopyt a vývoz služieb. Ide o zmierňujúci faktor pri posudzovaní

súladu Rakúska s kritériom deficitu v roku 2020. Za predpokladu postupnej normalizácie sa v druhej polovici roka očakáva obnovenie rastu HDP, po ktorom bude v roku 2021 nasledovať výrazné oživenie na úrovni 5,0 %. Makroekonomický výhľad je charakterizovaný vysokým stupňom neistoty, pokiaľ ide o trvanie pandémie COVID-19 a jej vplyv na hospodárstvo.

4.3. Strednodobá rozpočtová pozícia

Na základe výsledných údajov a prognózy Komisie Rakúsko v roku 2019 dodržalo svoj strednodobý rozpočtový cieľ.

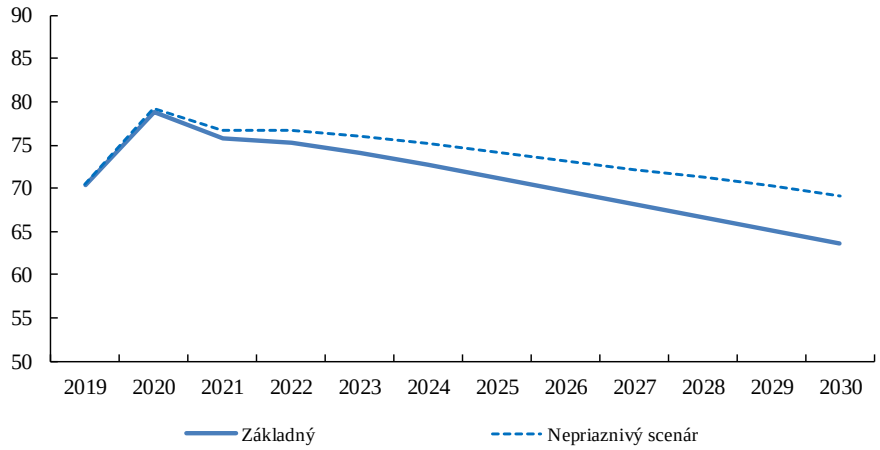
Podľa programu stability zohráva zmierňovanie sociálno-ekonomických účinkov pandémie ústrednú úlohu pri zvládaní krízy a vo veľkej miere formuje vývoj rozpočtu. Spolková vláda zaviedla komplexný balík pomoci vo výške 38 miliárd EUR (približne 9,9 % HDP). Hlavným účelom „balíka pomoci v súvislosti s koronavírusom“ je zabezpečiť poskytovanie zdravotnej starostlivosti, zaistiť pracovné miesta a udržať Rakúsko ako miesto vhodné na podnikanie. Balík zahŕňa okamžitú pomoc pre MSP, zvýšené verejné výdavky na zdravotnú starostlivosť a sociálnu politiku, priame poskytovanie likvidity a jej presuny spoločnostiam, ktoré majú ťažkosti, finančné prostriedky na režim skráteného pracovného času a odklad platby dane. Do prognóz sa okrem toho ešte nezapracoval vplyv, ktorý budú mať na rozpočet ďalšie opatrenia na oživenie hospodárstva.

4.4. Strednodobá pozícia verejného dlhu

Na základe prognózy Komisie z jari 2020 sa očakáva, že dlh verejnej správy sa zvýši zo 70,4 % HDP v roku 2019 na 78,8 % do roku 2020. Na základe tejto prognózy bola aktualizovaná analýza udržateľnosti dlhovej služby. V analýze sa potvrdzuje, že bez ohľadu na riziká je dlhová pozícia v strednodobom horizonte v Rakúsku aj naďalej udržateľná, a to aj vzhľadom na dôležité zmierňujúce faktory (vrátane dlhového profilu a historicky nízkej úrovne úrokových sadzieb). Hoci sa pozícia verejného dlhu v dôsledku krízy spôsobenej pandémiou COVID-19 zhoršuje, podľa základného scenára sa očakáva, že miera zadlženosti bude v strednodobom horizonte sledovať udržateľnú (klesajúcu) trajektóriu (graf 1)[3].

[3] Základný scenár vychádza z prognózy Komisie z jari 2020. Po roku 2021 sa predpokladá postupná úprava fiškálnej politiky v súlade s rámcami EÚ pre hospodársku a fiškálnu koordináciu a dohľad. Prognóza rastu reálneho HDP vychádza z tzv. metodiky EPC/OGWG T + 10. (Reálny) skutočný rast HDP je poháňaný jeho potenciálnym rastom a ovplyvnený akoukoľvek dodatočnou fiškálnou úpravou (prostredníctvom fiškálneho multiplikátora). Predpokladá sa, že inflácia sa postupne priblíži k 2 %. Predpoklady úrokových sadzieb sú stanovené v súlade s očakávaniami finančného trhu. V prípade nepriaznivého scenára sa oproti základnému scenáru (počas prognózovaného obdobia) predpokladajú vyššie úrokové sadzby (o 500 bázických bodov) a nižší rast HDP (o –0,5 percentuálneho bodu).

Graf1: Pomer dlhu verejnej správy k HDP, Rakúsko, v % HDP

Zdroj: útvary Komisie.

4.5. Iné faktory, na ktoré upozornil členský štát

Rakúske orgány zaslali 11. mája 2020 list, v ktorom v súlade s článkom 2 ods. 3 nariadenia (ES) č. 1467/97 uviedli závažné faktory. V analýze uvedenej v predchádzajúcich oddieloch sa už zoširoka rozobrali kľúčové faktory, na ktoré upozornili rakúske orgány. K dodatočným faktorom, ktoré ešte neboli uvedené, patria opatrenia na oživenie hospodárstva, ktoré orgány plánujú spoločne so sociálnymi partnermi. Pokiaľ ide o opatrenia uvedené v technickej aktualizácii programu stability, hlavnou zásadou oznámeného programu oživenia je zachovať výrobný potenciál rakúskeho hospodárstva.

5. ZÁVERY

Podľa technickej aktualizácie programu stability sa v Rakúsku plánuje v roku 2020 zvýšenie deficitu verejných financií na 8,0 % HDP, čo je výrazne nad referenčnou hodnotou 3 % HDP stanovenou v zmluve. Plánované prekročenie referenčnej hodnoty sa považuje za výnimočné a v súčasnosti za dočasné.

Hrubý dlh verejnej správy bol koncom roku 2019 na úrovni 70,4 % HDP, čiže výrazne nad referenčnou hodnotou 60 % HDP stanovenou v zmluve. Rakúsko v roku 2019 dodržalo referenčnú hodnotu pre znižovanie dlhu.

V súlade so zmluvou a s Paktom stability a rastu sa v tejto správe skúmajú aj závažné faktory. Ako sa uvádza v článku 2 ods. 4 nariadenia (ES) č. 1467/97, pokiaľ ide o súlad s kritériom deficitu v roku 2020, keďže pomer verejného dlhu k HDP prekročil referenčnú hodnotu 60 % a nie je dodržaná dvojitá podmienka – t. j., že deficit sa pohybuje okolo referenčnej hodnoty a že jeho prekročenie referenčnej hodnoty je dočasné, – tieto závažné faktory nie je možné zohľadniť v krokoch vedúcich k rozhodnutiu o existencii nadmerného deficitu na základe kritéria deficitu pre Rakúsko.

Z analýzy celkovo vyplýva, že kritérium deficitu vymedzené v zmluve a v nariadení (ES) č. 1467/1997 nie je splnené.